

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ד'

תורה – ויקרא פרק טז

(טז) וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם וכן יעשה לאהל מועד השכן אתם בתוך טמאתם: (טז) וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם וכן יעשה לאהל מועד השכן אתם בתוך טמאתם: (טז) וכפר על קודשא מסואבת בני ישראל וממדיהוון לכל חטאיהוון וכן יעבר למשכן ומנא דשרי עמהוון בגו סואבתהוון: (יז) וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל: (יז) וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל: (יז) וכל אדם לא יהי במשכן ומנא במעליה לכפרא בקודשא עד מפקיה וכפר עלוהי ועל אגש ביתיה ועל כל קהלא דישראל: (יח) ויצא אל המזבח אשר לפני יהוה וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב: (יח) ויצא אל המזבח אשר לפני יהוה וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב: (יח) ויפוק למדבחה די קדם יי וכפר עלוהי וישב מדמא דתורא ומדמא דצפירא ויתן על קרנת מדבחה סחור סחור: (יט) והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים וטהרו וקדשו מטמאת בני ישראל: (יט) והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים וטהרו וקדשו מטמאת בני ישראל: (יט) וידי עלוהי מן דמא באצבעיה שבע זמניו וידבניה ויקדשניה מסואבת בני ישראל: (כ) וכלה מכפר את הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח והקריב את השעיר החי: (כ) וכלה מכפר את הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח והקריב את השעיר החי: (כ) וישצי מלכפרא על קודשא ועל משכן ומנא ועל מדבחה ויקרב ית צפירא חיא: (כא) וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ונתן אתם על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדברה: (כא) וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ונתן אתם על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדברה: (כא) ויסמוך אהרן ית תרתין ידוהי על ריש צפירא חיא ויודי עלוהי ית כל עונית בני ישראל וית כל מדדיהוון לכל חטאיהוון ויתן יתהוון על ריש צפירא וישלח ביד גבר דזמין למהו למדברא:

רש"י

(יח) אל המזבח אשר לפני ה' – זה מזבח הזהב שהוא לפני ה' בהיכל ומה ת"ל ויאלץ לפי שהזהב הזהב על הפרוכת ועמד מן המזבח ולפנים והזהב וזמנתו המזבח הזקוקו ללאת מן המזבח ולחוז ויתחיל מקחו מזרחית כפונית (יומא נח): (יט) והזה עליו מן הדם – אחר שנתן מתנות בלכזעו על קרנותיו מזה ז' הזאות על גגו (ת"כ): וטהרו – ממה שעבד: וקדשו – לעתיד לבא:

(טז) מטמאת בני ישראל – (ת"כ) על הנכנסין למקדש בטומאה ולא נודע להם בסוף שנאמר לכל חטאתם וחטאת היא שוגג: ומפשעיהם – אף הנכנסין מזיד בטומאה: וכן יעשה לאהל מועד – (יומא נז) כשם שהזהב משניהם צפנים אחת למעלה ושבע למטה כך מזה על הפרוכת מבחוץ משניהם אחת למעלה ושבע למטה: השכן אתם בתוך טמאתם – אע"פ שהם טמאים שכינה ביניהם:

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ד'

(כח) איש עתי – (יומא סו) המוכן לכך מיום אחתמול:

נביא – יחזקאל פרק כב' טז'–כא'

(טז) וּנְחַלְתָּ בָּהּ לְעֵינַי גּוֹיִם וַיַּדְעַתְּ כִּי אֲנִי יְהוָה: (טז) ואתקדש ביד לעיני עממיא ותידעון ארי אנא יי:

(יז) וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: (יז) והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר:
(יח) בְּן אָדָם הִיוּ לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְסוּג {לְסִיג} כְּלָם נְחֻשֶׁת וּבְדִיל וּבְרִזָּל וְעוֹפְרַת בְּתוֹךְ פּוֹר סָגִים כְּסָף הָיוּ: (יח) בר אדם הוון קדמי בית ישראל לפסולא כולהון כמא דמערב נחש ובעיץ וברזל יאבר בגו כורא לפסולת כספא הוון:
(יט) לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יְעֹן הָיוּת כְּלָכֶם לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם: (יט) בכון כדנן אמר יי אלהים חלף דהויתון כולכון לפסולא בכון הא אנא כניש יתכון לגו ירושלם:

(כ) קִבְצַת כְּסָף וּנְחֻשֶׁת וּבְרִזָּל וְעוֹפְרַת וּבְדִיל אֶל תּוֹךְ פּוֹר לְפַחַת עָלָיו אִשׁ לְהִנְתִּיךְ בֶּן אֶקְבִּץ בְּאִפִּי וּבְחֻמָּתַי וְהִנְחִיתִי וְהִתְכַּתִּי אֶתְכֶם: (כ) כמכנש כסף ונחש וברזל ואבר ובעיץ לגו כורא לאתקפא עלוהי נורא לאמסיותיה כן אכנש ברוגזי ובחומתי ואסיף ואשיצי יתכון:

(כא) וּבְנִסְתֵּי אֶתְכֶם וּנְפַחְתִּי עֲלֵיכֶם בְּאִשׁ עֵבְרָתִי וּנְתַכְתֶּם בְּתוֹכָהּ: (כא) ואכניש יתכון ואתקיף עליכון באשתא פורענותי ותתמסון בגוה:

רס"י

(טז) ונחלת בך – תחלתלי בעצמך על מה שששית:
(יח) לסיג – תעוצבת פסולת המעורב בכסף וזהב ולריך להתיכו צאק לזרפו. כור – שזרפין זו זהב:

כתובים – משלי פרק כו' ג'–ח'

(ג) שׁוֹט לְסוּס מִתֵּג לַחֲמוֹר וְשִׁבְט לָגוּ כְּסִילִים: (ג) שוטא לסוסא ומגלכא לחמורא ושוטבא לגושמיהון דסכלי:

(ד) אֵל תַּעַן כְּסִיל כְּאֻלְתּוֹ פֶּן תִּשְׁוֶה לוֹ גַם אֶתָּה: (ד) לא תתל פתגמא לסכלא היך שטיותא דלא תדמי ליה אף אנת:

(ה) עֵנָה כְּסִיל כְּאֻלְתּוֹ פֶּן יְהִיָּה חֶכֶם בְּעֵינָיו: (ה) אלא מלל עם שטיא בחכימותך דלא נסבר בנפשיה דחכימא הוא:

(ו) מְקַצֵּה רִגְלִים חָמָס שְׂתָה שִׁלַּח דְּבָרִים בְּיַד כְּסִיל: (ו) מן דרהטא ברגלוי שתי חטופא מן דמשרד מלי ביד סכלא:

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ד'

(ז) דָּלִיּוֹ שִׁקִּים מִפֶּסַח וּמִשָּׁל בְּפִי כְּסִילִים: (ו) אִין תתל הלכתא לחגירא תקבל מלתא מן פומיה דסבלא:

(ח) בְּעָרוֹר אָבִן בְּמַרְגְּמָה כֵּן נוֹתֵן לְכֶסֶל כְּבוֹד: (ה) הֵךְ נקצא דטסא בקלעא היכנא מן דעבד יקרא לסבלא:

רש"י

אשר שלחו בתחלה ושחה חמם שחזירו זועף עליו על שליחות הכסיל:

(ז) דליו שוקים מפסח – גבהו כמו דלו עיני (ישעי' לח) השוקים של כל אדם נראין לפסח גבוהים ממנו, ודבר זה משל צפי כסיל האומר אותו על לימוד החכמה איך אנו צאים ללמוד החכמה נפלאה וגבוהה היא ממנו, המשל אומר דליו שוקים מפסח:

(ח) במרגמה – פרונדול"א בלעז שאבן שזורקין בו לא להתקיים היא שם שעומד' להזרק כך הנותן לכסיל כבוד אינו של קיימא, ורז"ל דרשו על המלמד תורה לתלמיד שאינו הגון שהוא כזורק אבן למרקולים:

(ג) שוט לסוס – הוא עשוי ואף שצט נכון לגו כסילים יסורין מוכנין לרשע:

(ד) אל תען כסיל – בדברי ריב ומלה פן תשנה לו:

(ה) ענה כסיל – הנח להסיתך לרעה הודע לו אולתו. פן יהיה חכם בעיניו – וטעם שני פסוקים אלו מפורש בתוכם אל תען בדבר שתשנה לו אם תענהו ענה כסיל בדבר שאם לא תענהו יהי חכם בעיניו:

(ו) מקלה רגלים חמם שחה – מי ששולח דברים ביד כסיל הוא מקלה רגלי שלוחים הרבה לחזור ולשלוח לתקן מה שעוית הרחשן

משנה – בבא בתרא פרק ט'

(א) מִי שְׁמַת וְהִנִּיחַ בָּנִים וּבָנוֹת, בְּזִמְן שֶׁהִנְכָּסִים מְרַבִּים, הַבָּנִים יִירְשׁוּ וְהַבָּנוֹת יִזְוֶנוּ. נְכָסִים מְעֻטִּים, הַבָּנוֹת יִזְוֶנוּ וְהַבָּנִים יִשְׁאַלּוּ עַל הַפְּתָחִים. אֲדַמּוֹן אֹמֵר, בְּשִׁבִיל שְׂאֵנִי זָכָר הַפְּסָדִיתִי. אָמַר רַבִּן גַּמְלִיאֵל, רוּאָה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי אֲדַמּוֹן:

רע"ב – (א) מי שמת. שהנכסים מרובים – ועשו אלמנה אכל הבת הנכסים מועטים. כדי שזונו הבנים והבנות עד שיבגרו הבנות: שהנכסים מועטים – שאין בהם כשיעור זה: בשביל שאני זכר הפסדתי – בתמייה. אלא לא אפסיד וגזון כלנו יחד. ואין הלכה כאלדמון.

(ב) הִנִּיחַ בָּנִים וּבָנוֹת וְטִמְטוּם, בְּזִמְן שֶׁהִנְכָּסִים מְרַבִּים, הַזְּכָרִים דּוֹחִין אוֹתוֹ אֲצֶל נְקֻבוֹת. נְכָסִים מְעֻטִּין, הַנְּקֻבוֹת דּוֹחוֹת אוֹתוֹ אֲצֶל זְכָרִים. הָאוֹמֵר אִם תֵּלֵד אֶשְׁתִּי זָכָר יִטּוֹל מְנָה, יִלְדָה זָכָר, נוֹטֵל מְנָה. נְקֻבָה מְאֵתִים, יִלְדָה נְקֻבָה, נוֹטֵל מְאֵתִים. אִם זָכָר מְנָה אִם נְקֻבָה מְאֵתִים, וְיִלְדָה זָכָר וְנְקֻבָה, זָכָר נוֹטֵל מְנָה וְהַנְּקֻבָה נוֹטֵל מְאֵתִים. יִלְדָה טִמְטוּם, אִינוּ נוֹטֵל. אִם אָמַר כָּל מַה שֶׁתֵּלֵד אֶשְׁתִּי יִטּוֹל, הָרִי זֶה יִטּוֹל. וְאִם אִין שָׁם יוֹרֵשׁ אֶלְאָ הוּא, יוֹרֵשׁ אֶת הַכֹּל:

רע"ב – (ב) וטומטום – ספק זכר ספק נקבה: הזכרים דוחין אותו אלא הנקבות –

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ד'

טומטום אינו נוטל – האי מתניתין אדחיא לה והלכתא שטומטום נוטל כפחות שבשניהם: יורש את הכל – ללא תימא צריה צפני עצמה הוא ולא צר ירושה הוא קמ"ל:

ליה חייתי ראייה דנקבה את ותזון עמנו: ילדה זכר נוטל מנה – ואף על גב דקיימא לן המזכה לעובר לא קנה הכא בשכיב מרע שזכה לבנו קנה שדעתו שלאדם קרובה אכלו: ילדה זכר ונקבה – תאומים יחד: ילדה

(ג) הניח בנים גדולים וקטנים, השביחו גדולים את הנכסים, השביחו לאמצע. אם אמרו ראו מה שהניח לנו אבא, הרי אנו עושים ואוכלין, השביחו לעצמן. וכן האשה שהשביחה את הנכסים, השביחה לאמצע. אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי, הרי אני עושה ואוכלת, השביחה לעצמה:

כגון שגא ראו צו אתצת שמעון אחיו ומת בלא בנים ובנות שמעון אחיו יורשת אותו. נמלאת אשתו שהיא בת שמעון אחיו יורשת אותו עם שאר אחיותיה. וסלקא דעתך דמינא דזההיא הנאה דנפיק עלה קלא ששולטת ומשצחת אפילו כי אמר' ראו מה שהניח לי בעלי וכו' אפי"ה מפלה ורואה שיהיה השבח לאמצע קמ"ל שהשביחה לעצמה:

רע"ב – (ג) השביחו גדולים את הנכסים – בעודן בתפוסת הבית: השביחו לאמצע – והגי מילי כשצחו הנכסים מחמת נכסים עצמן שלא הולאו משלהן כלום אלא מנכסי אביהן שכרו פועלים והשביחו הנכסים מחמת עצמן אבל אם חפרו ונטעו והולאו משלהן מה שהשביחו השביחו לעצמן: וכן האשה שהשביחה – בגמרא מוקמינן לה אשה יורשת

(ד) האחין השתפין שגפיל אחד מהן לאמנות, גפיל לאמצע. חלה ונתרפא, נתרפא משל עצמו. האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי האב, חזרה שושבינות, חזרה לאמצע, שהשושבינות נגבית בבית דין. אבל השולח לחברו כדי יין וכדי שמן, אינו נגבין בבית דין, מפני שהן גמילות חסדים:

האב שושבינות בסתם על יד אחד מבניו וחזרה שושבינות אחר כך לאחר שמת האב: חזרה לאמצע. מפני שהיא כמלו' שהרי נגבית בבית דין שיכול המוליד שושבינו' לחזרו לחזור ולחזר ממנו בבית דין שיתן לו שושבינות כדרך שנתן לו והוא שיהי נשואי השני כנשואי ראשון. אם בתולה בתול'. ואם אלמנה אלמנה. ואם צפרהסיא צפרהסיא. ואם צנעא צנעא שיכול השני לומר לראשון איני עושה עמך אלא כדרך שעשית עמי: אבל השולח לחזרו כדי יין וכדי שמן – בלא חופה או אי נמי בחופה ואינו הולך לאכול עמו אין זו שושבינות אלא מתנה. ואינה נגבית בבית דין:

רע"ב – (ד) שגפיל אחד מהן לאמנות – לעבודת המלך שכן מנהג להעמיד מכל צדי העיר אדם אחד למוכס חדש אחד או צ' חדשים: נפל לאמצע – כל הריוח מפני שמחמת אביהם באת לו אבל אם מחמת עצמו מפני חריפותו וחשיבותו וחכמתו נלקח לעבודת המלך מה שהרויח הרויח לעצמו: חלה ונתרפא – אם חלה בצונס כלומר שלא פגע הוא בעצמו. מתרפא מן האמצע. אבל אם חלה מלנים ופחים וכיוצא בהם דכתיב בהו (משלי כב) שומר נפשו ירחק מהם זהו אמרינן במתניתין דאינו מתרפא אלא משל עצמו: שושבינו' – דרך שושבינות נוטל סעודה ודורון לחופה ואוכל עמו וזה חוזר ועושה כן לזה גם כן כשישא אשה. ואם שלא

(ה) השולח סבלונות לבית חמיו, שלח שם מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אפלו בדינר, אינו נגבין. לא אכל שם סעודת חתן, הרי אלו נגבין. שלח

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ד'

סבלונות מרבין שיחזרו עמה לבית בעלה, הרי אלו נגבים. סבלונות מעטין ששתמש בהן בבית אביה, אינן נגבין:

רע"ב – (ה) השולח סבלונות – מנהג חתנים למחרת הקדושין שולחין לבית הארוסה תכשיטים ומיני מגנות וכדי יין וכדי שמן ופעמים הולך החתן ואוכל סם: אינן נגבין – אם מת הוא או מתה היא. או שבא לגרשה למחמת חבת שמחת אכילה מחל. ודוקא שאכל בדינר אכל פחות מדינר. לא מחל

(ו) שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ושייר קרקע כל שהיא, מתנתו קימת. לא שייר קרקע כל שהיא, אין מתנתו קימת. לא כתב בה שכיב מרע, הוא אומר שכיב מרע היה והן אומרים בריא היה, צריך להביא ראיה שהיה שכיב מרע, דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים, המוציא מחברו עליו הראיה:

המתנה. ואפילו בלא קנין: לא כתב בה שכיב מרע – כדקאיר ורמי בערסיה. ואף לא לשון מתנת בריא. כל הלך על רגלוהי בשוקא. ולא שייר כלום: הוא אומר שכיב מרע הייתי – וחוזרני בי. והלה אומר בריא היית ולא תחזור: צריך להביא ראיה שהיה שכיב מרע – דבתר השתא אזלינן דהאידינא בריא הוא. ועליו להביא ראיה שהי שכיב מרע בשעת המתנה: וחקמים אומרים – לא אזלינן בתר השתא. אלא אמרינן המוציא מחברו עליו הראיה. ומקבל המתנה שבא להוציא מיד הנותן שהוא מוחזק. עליו להביא ראיה שבריא היה באותו שעה. והלכה כחקמים:

רע"ב – (ו) שייר קרקע כל שהוא – והוא הדין אם שייר לעצמו מטלטלין: מתנתו מתנה – ואם עמד אינו חוזר והוא שקנו מידו על אותו מתנה דמתנת שכיב מרע במקצת בעי' קנין בין עמד בין לא עמד. ואם לא קנו מידו לא קנה מקבל המתנה אפילו מת השכיב מרע. ודוקא שבא להקנות המתנה מחיים. אבל אם אמר יתנו לפלוני כך וכך אחר מותו אינו צריך קנין ואפילו שייר לעצמו. שכיב מרע שבא ליתן מתנה מחיים אם לא שייר לעצמו כלום ועמד חוזר ואפילו קנו מידו ומנוה מחמת מיתה דשמענא ליה דקאמר ווי ליה דמיית. לעולם חוזר בין שייר בין לא שייר. ואפילו קנו מידו. ואם מת קנה מקבל

(ז) המחלק נכסיו על פיו, רבי אליעזר אומר אחד בריא ואחד מסבין, נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובבשטר ובחזקה, ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה. אמרו לו, מעשה באמן של בני רובל שהיתה חולה ואמרה תנו כבינתי לבתי והיא בשנים עשר מנה, ומתה, וקימו את דבריה. אמר להן, בני רובל תקברם אמן. וחקמים אומרים, בשבת, דבריו קימין, מפני שאינו יכול לכתוב. אבל לא בחל. רבי יהושע אומר, בשבת אמרו, קל וחמר בחל. פיוצא בו, זבין לקטן, ואין זבין לגדול, [דברי רבי אליעזר]. רבי יהושע אומר, לקטן אמרו, קל וחמר לגדול:

רע"ב – (ז) רבי אליעזר אומר אחד בריא ואחד מסוכן – ר' אליעזר לית ליה דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי. ואפילו

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ד'

– וכן הלכה לבין בחול בין בשבת לבין שכיב מרע ככתיבי וכמסירי דמו. וא"ל קנין. ואם שאל שיקנו מידו קונים ממנו בין בחול בין בשבת כדי שלא תטרוף לעתו עליו:

בבבנחא: תקזרס אמנ – כלומר אין מביאין ראייה מהם שרשעים היו וקנסא קנסו רבנן לבנים לקיים לבת מחנת אמון. אף על פי שלא היה מן הדיון: אבל לא בחול – אם חלק השכיב מרע מנכסיו בחול: קל וחומר בחול

(ח) נפל הבית עליו ועל אביו או עליו ועל מורישיו והיתה עליו כתבת אשה ובעל חוב, יורשי האב אומרים, הן מת ראשון ואחר כך מת האב בעלי החוב אומרים, החב מת ראשון ואחר כך מת הן, בית שמיאי אומרים, יחלוקו. ובית הלל אומרים, נכסים בחזקתו:

חוב: בית שמיאי אומרים יחלוקו – להסביר בית שמיאי שטר העומד לגבות כגדו דמי. ויורשי האב ובעלי חוב תרומיהו מוחזקים הו לפיכך יחלוקו: ובית הלל אומרים – הנכסים בחזקת יורשים וכמוחזקים דמו ובעל חוב בא להוציא מידם ועליו להביא ראייה שהאב מת תחלה:

רע"ב – (ח) יורשי האב אומרים הן מת ראשון – ואין בעל חוב יכול להפרע מנכסים אלו שהרי לא זכה בהן הן מעולם: ובעלי החוב אומרים האב מת ראשון – ואין בעל חוב יכול להפרע מנכסים אלו שהרי לא זכה בהן הן מעולם: ובעלי החוב אומרים האב מת ראשון – ונפלו הנכסים שעה אחת לפני הן. והם משועבדים לכתובת אשה. ובעלי

(ט) נפל הבית עליו ועל אשתו, יורשי הבעל אומרים, האשה מתה ראשונה ואחר כך מת הבעל, יורשי האשה אומרים, הבעל מת ראשון ואחר כך מתה האשה, בית שמיאי אומרים יחלוקו. ובית הלל אומרים נכסים בחזקתו, כתבה בחזקת יורשי הבעל, נכסים הנכנסים והיוצאים עמה בחזקת יורשי האב:

ותוספות נשארים בחזקת יורשי הבעל ונכסים הנכנסים ויוצאים עמה הם נכסי מלוג שבשעה שהיא נכנסת נכנסים עמה וכשהיא יוצאת יוצאים עמה אם פחתו פחתו לה. ואם הותירו הותירו לה אלו הם בחזקת יורשי האשה. נמצאו יורשי האשה נוטלים כל נכסי מלוג וחצי נכסי לאן ברזל:

רע"ב – (ט) האשה מתה תחלה – ואין ליורשי האשה כלום. שהרי הבעל מת אחרון. וירש את אשתו: נכסים בחזקתו – נכסי לאן ברזל בחזקתו ולא פירשו בית הלל אי בחזקת יורשי האשה שהיו שלה. אי בחזקת יורשי הבעל שאחריהם עליו הלכך נכסי לאן ברזל יחלוקו. וכתובת אשה. שהם מנה מאתים

(י) נפל הבית עליו ועל אמו, אלו ואלו מודים שיחלוקו. אמר רבי עקיבא, מודה אני בזה שהנכסים בחזקתו. אמר לו בן עזאי, על החלוקין אנו מצטעדין, אלא שבאת לחלוק עלינו את השוין:

הוי ספק וספק ויחלוקו ולא דמי לנפל הבית עליו ועל אשתו להתם יך שני מיני נכסים יך שהבעל מוחזק ויך שהאשה מוחזקת אבל הכא הכל בחזקת האשה כיון שהיתה אלמנה ושניהם באים מכח ירושה לירש הכל הלכך יחלוקו: מודה אני בזה – לדברי בית הלל ה"נ אמרי' נכסי' בחזקתו בחזקת יורשים מן

רע"ב – (י) נפל הבית עליו ועל אמו – ואין לה בן אחר אלא זה יורשי הן אומרים האשה מתה תחלה וירש הן נכסיה ואנו יורשים הן. ויורשי האשה ממשפחת בית אביה אומרים הן מת תחלה ואנו יורשים את האשה: אלו ואלו מודים – ז"ל וז"ה: שיחלוקו – לכיון שגניהם באים מכח ירושה

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ד'

ללעיל דבית שמאי וזית הלל חנו מלמעריס
 שלל השוו לעתו. ואתה אומר שגס בזה
 חלוקין. וזאת לחלוק על ת"ק שאומר שהן
 שוין:

האז שהרי בחייה משמת בעלה אחר שבט
 אביה היא מתיחסת וממונה נמי בחייה היא
 בחזקת שבט אביה הלכך יורשים מן האב
 יורשים אותה והלכה כרבי עקיבא: על
 החלוקין חנו מלמעריס – כלומר על מחלוקת

גמרא – בבא בתרא דף קמ"ד ע"א

ואם אמרה דאו מה שהניח לי בעלי הריני עושה ואוכלת השביחה לעצמה:
 פשיטא מהו דתימא כיון דשביחא לה מילתא דאמרי קא טרחא קמי יתמי
 אחולי אחלה קא משמע לן אמר רבי חנינא המשיא אשה לבנו גדול בבית
 קנאו ודוקא גדול ודוקא בתולה ודוקא אשתו ראשונה ודוקא שהשיאו
 ראשון פשיטא ייחד לו אביו בית ועלייה בית קנה עלייה לא קנה בית
 ואכסדרה מהו שני בתים זה לפניו מזה מהו תיקו מיתבי ייחד לו אביו
 בית וכלי בית כלי בית קנה בית לא קנה אמר רבי ירמיה כגון שהיה
 אוצרו של אביו מונח שם נהרדעי אמרי אפילו שובכא דיוני רב יהודה ורב
 פפי אמרי אפילו עציצא דהורסנא מר זוטרא אנסביה לבריה ותלא ליה
 סנדלא רב אשי נסביה לבריה ותלא ליה אשישא דמשחא אמר מר זוטרא
 הני תלת מילי שוינהו רבנן כהלכתא בלא טעמא חדא הא אידך דאמר רב
 יהודה אמר שמואל הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא
 אידך דאמר רב מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה:

רש"י (רש"ס) על הגמרא

דמשחא האב צבית לא הוילאו מחזקתו ולא
 מקני ליה לבנו: עזיאל דהרפנא – כלי מלא
 דגיס מטווגנים בשמן: אשישא דמשחא – כוס
 מלא שמן: שוינהו רבנן – הם תקנו את
 הדברים כך אף על פי שאינו דין תורה כי
 מדה ומדה הם: חדא הא – המשיא אשה לבנו
 ותקנת חכמים היא לכבוד החתן שגנאי הדבר
 לשאת אשה ואין מקום לדור בו: אפוטרופא
 – לאנן סהדי ללא עקר נחלת הבנים ולא
 נתכוין אלא שיכבדוהו הבנים מתוך שאוכלין
 על ידה: במעמד שלשתן – נפקד ומפקיד
 ומקבל מתנה: קנה – כך תקנו חכמים לפי
 שהדבר תדיר הוא בין הצדדים ולא הזקיקו
 חכמים להקנות בקנין ובעדים:

אחולי אחלה – וחזרה בה ממה שאמרה
 תחלה הריני עושה ואוכלת קא משמע לן:
 קנאו – הבן לאותו הבית תקנת חכמים היא
 והלכתא בלא טעמא כדלקמן ובמס' גיטין
 מוקמינן לה כגון שיש לאביו בעיר בית אחר
 לדור בו: ודוקא גדול כו' – דבכי האי גוונא
 חביב ליה טפי וגמר ומקני ליה: ייחד לו בית
 ועלייה – כלומר ייחד לו האב לבנו בית שיש
 עלייה על גביו: אכסדרה – לפני הבית
 ופותחין בו חלונות ודרך אכסדרה נכנסים
 לבית: שני בתים כו' – אם תמלא לומר בית
 ואכסדרה קנה היינו משום דאכסדרה
 משועבד לבית אבל שני בתים זה לפניו מזה
 מהו: אולרו בתוכו – הלכך בית לא קנה דכיון

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ד'

זוהר – אחרי מות דף עב' ע"ב

כַּמְעֵשָׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו', (ויקרא יח) רַבִּי חֲיִיא פָּתַח, (איוב לח) לְאַחוֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְגו', תֵּאֲנֵא, זְמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכָּאָה לְאַרְעִיָּה, מִכָּל מְסֻבּוֹתָא דְעַמּוּן עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, דְסָאִיבוּ לָהּ. פְּהֵאֵי מֵאֵן דְאַחִיד בְּטְלִיתִיָּה, וְאַנְעֵר טְנוּפָא מִנִּיהּ. וְכָל אֵינּוֹן דְאַתְקַבְּרוּ בְּאַרְעָא קוּדְשָׁא, לְמִשְׁדֵּי לֹוֹן לְבַר, וְלְדַכָּאָה אַרְעָא קוּדְשָׁא מְסֻטְרָא אַחְרָא (ס"א קדישא אחרא), כְּבִיכּוּל דְהוּא מִתְזַנָּא לְשָׂאֵר דְבְרֵי עַמּוּן, וְלִקְבֵּלָא מְסֻבּוֹתָא דְלַהוֹן, וְלְדַבְרָא לֹוֹן. וְזְמִין לְדַכָּאָה לָהּ וְלֵאעֲבָרָא לֹוֹן לְבַר:

רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּא מְדַכֵּי טוּרֵי (ס"א שוקי) דְטְבַרְיָא, וְכָל דְהוּא תַּמְּן מִית, הוּא סָלִיק לִיָּה, וּמְדַכֵּי אַרְעָא. תֵּאֲנֵא, פְּתִיב (ירמיה ב) וְתִבְאוּ וְתִטְמְאוּ אֶת אֶרְצֵי וְגו', אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַפְּאָה חוֹלְקִיָּה מֵאֵן דְזָכִי בְּחִיּוּי לְמִשְׁדֵּי מְדוּרָא בְּאַרְעָא קוּדְשָׁא. דְכָל מֵאֵן דְזָכִי לָהּ, זָכִי לְאַנְגְרָא מְטַלָּא דְשְׁמִיא דְלַעֲלִילָא, דְנַחֲתִית עַל אַרְעָא. וְכָל מֵאֵן דְזָכִי לְאַתְקַשְׁרָא בְּחִיּוּי בְּהֵאֵי אַרְעָא קוּדְשָׁא, זָכִי לְאַתְקַשְׁרָא לְבַתֵּר בְּאַרְעָא קוּדְשָׁא עַלְמָא:

וְכָל מֵאֵן דְלָא זָכִי בְּחִיּוּי, וּמִיִּיתֵין לִיָּה לְאַתְקַבְּרָא תַּמְּן, עָלִיָּה פְּתִיב, (ירמיה ב) וּנְחַלְתִּי שְׁמֹתָם לְתוֹעֵבָה. רַחֲמֵי נַפִּיק בְּרִשׁוּתָא נּוֹכְרָאָה אַחְרָא, וְגוֹפִיָּה אֲתִי תַחֲוֹת רִשׁוּתָא דְאַרְעָא קוּדְשָׁא, כְּבִיכּוּל עֲבִיד קֹדֶשׁ חוֹל, וְחוֹל קֹדֶשׁ. וְכָל מֵאֵן דְזָכִי לְמִיפֵק נְשְׁמַתִּיָּה בְּאַרְעָא קוּדְשָׁא, אַתְכְּפְרוּ חוֹבוּי, וְזָכִי לְאַתְקַשְׁרָא תַחֲוֹת גְּדַפּוּי דְשְׁכִינְתָא, דְכְּתִיב, (דברים לב) וּכְפַר אֲדַמְתּוּ עִמּוֹ. וְלֵא עוֹד אֶלָּא אֵי זָכִי בְּחִיּוּי, זָכִי לְאַתְמַשְׁכָּא עָלִיָּה רַחֲמֵי קוּדְשָׁא תְדִיר, וְכָל מֵאֵן דִּיתִיב בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא, אַתְמַשְׁךְ עָלִיָּה רַחֲמֵי אַחְרָא נּוֹכְרָאָה:

תֵּאֲנֵא, כַּד סָלִיק רַב הַמְנוּנָא סָבָא לְהַתָּם, הוּוּ עַמִּיָּה תְרִיסֵר בְּנֵי מְתִיבְתָא דִּילִיָּה, אָמַר לֹוֹן, אֵי אָנָּא אֲזִיל לְאַרְחָא דָּא, לָאוּ עַל דִּידִי קָא עֲבִידְנָא, אֶלָּא לְאַתְבָּא פְּקוּדוֹנָא לְמֵאֲרִיָּה. תְּנִינֵן כָּל אֵינּוֹן דְלָא זָכוּ לְהֵאֵי בְּחִיּוּי, אַתִּיבִין פְּקוּדוֹנָא דְמֵאֲרִיָּהוֹן לְאַחְרָא:

אָמַר רַבִּי יְעֻזְקָה, בְּגִינֵי כַּד, כָּל מֵאֵן דְאַעֲבַר מֵאֵינּוֹן זִינִין בִּישׁוּן, אוּ רִשׁוּתָא אַחְרָא בְּאַרְעָא, אַרְעָא אֶסְתְּאַבַּת, וְוִי לִיָּה לְהַהוּא גְּבַר, וְוִי לְנַפְשִׁיָּה, דְהָא אַרְעָא קוּדְשָׁא לָא מְקַבֵּלָא לִיָּה לְבַתֵּר. עָלִיָּה פְּתִיב, (תהלים קד) יִתְמוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ, בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְעוֹלָם הַבָּא, וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם, בְּתַחֲתִית הַמַּתִּים, כְּדִין בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֶת יְיָ הַלְלוּיָהּ:

הלכה – הרמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב'

(ג) מי שאין לו אשה לא ילמד תינוקות מפני שאמות הבנים באות לבית הספר לבניהם ונמצא מתגרה בנשים וכן אשה לא תלמד קטנים מפני אבותיהן שהן באין בגלל בניהם

חק לישראל – פרשת אחרי מות יום ד'

ונמצאו מתייחדים עמה ואין המלמד צריך שתהיה אשתו שרויה עמו בבית הספר אלא היא בביתה והוא מלמד במקומו:
 (יד) תיקנו חכמים שתהיינה הנשים מספרות זו עם זו בבית הכסא כדי שלא יכנס שם איש משום ייחוד:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה
 בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.